

Στην προσλαλιά του, ο Αρχιερατικός Επίτροπος Μυκόνου, αφού υπογράμμισε το ενδιαφέρον του Σεβασμιωτάτου για την Εκπαιδευτική Κοινότητα, δείγμα του οποίου αποτελεί και η συγκεκριμένη προς τιμή τους Εκδήλωση, πρότεινε την καθιέρωση ανάλογων κατ' έτος Εκδηλώσεων, στις Αίθουσες των Σχολείων της Μυκόνου, αρχής γενομένης με το Δημοτικό Σχολείο της γενέτειράς του 'Ανω Μεράς, ως μια ακόμη έκφραση τιμής επι τη συμπληρώσει δεκαετούς ποιμαντορίας του, και, τέλος, ανέγνωσε συγχαρητήριο μήνυμα του Δημάρχου Μυκόνου κ. Αθαν. Κουσαθανά-Μέγα.

Ακολούθως, ο Γραμματέας της Ιεράς Μητροπόλεως, κ. Αλ. Μαρκουίζος, ομίλησε με θέμα « **Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΗΘΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΑΝΤΙΔΟΤΟ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ**», στην οποία, μεταξύ άλλων, ανέφερε:

«....Σήμερα, που είναι περισσότερο από εμφανές ότι η κοινωνία μας παραπαίει ανάμεσα στις αξίες που απαρνιέται και στις απαξίες που εγκολπώνεται, ανάμεσα στη νουθεσία που απορρίπτει και την ένοχη σιωπή που προκρίνει, υφιστάμενοι τις συνέπειες μιας ζοφερής οικονομικής κρίσης, που στο βάθος από όλους αναγνωρίζεται ως ηθική, και καθώς επίσημα το αρμόδιο Υπουργείο αναγνωρίζει ότι «όλα είναι θέμα Παιδείας», ο εορτασμός, ή έστω ό, τι έχει απομείνει απ' αυτόν, των Τριών Ιεραρχών καθίσταται για όλους μας αφετηρία σκέψεων και γόνιμων προβληματισμών.

Και τούτο γιατί οι Τρεις Ιεράρχες πίστευαν ότι όπου επικρατεί μονομερώς η νόηση, όπου παραβλέπονται και υποβαθμίζονται οι ηθικές αξίες και σαν μοναδική θεότητα λατρεύεται η επιστήμη, η σύγχρονη τεχνολογία και τα υποκατάστατα της, εκεί, αργά ή γρήγορα, η ψυχή ερημώνεται και ακολουθεί η κατάπτωση και η παρακμή.

Σε μια κοινωνία συνεπώς, που μαστίζεται από κενότητα, έλλειψη ιδανικών και προτύπων, στην εποχή των τέλειων μέσων και των συγκεχυμένων σκοπών, όπου ο άνθρωπος εξελίσσεται σε απάνθρωπο και η ηθική κρίση διογκώνεται επικίνδυνα, η μετάδοση στους μαθητές των κοινωνικών και ηθικών αξιών, δεν είναι μόνο επιβεβλημένη, αλλά θεωρείται και ως η μοναδική μακροπρόθεσμη λύση και διέξοδος από τα πολλαπλά σημερινά αδιέξοδα της κοινωνίας και του Κράτους μας.

Βέβαια, ηθική μπορούν να καλλιεργήσουν στους νέους και άλλοι φορείς και θεσμοί. Το Σχολείο, όμως, κατέχει την πρωτεύουσα θέση και διαδραματίζει τον καθοριστικότερο ρόλο στην καλλιέργεια των ηθικών αξιών, γιατί η ηθική έχει σχέση άρρηκτη και μονοσήμαντη με τη γνώση.

Μια γνώση όμως αληθινή και όχι κατασκευασμένη. Μια γνώση που ο βασικός της πυρήνας είναι η αλήθεια.

Έχοντας μια γνώση, μέσω της οποίας γνωρίζουμε το καλό και το κακό, το όμορφο και το άσχημο, την πνευματική μας ανάσταση και όχι την πνευματική μας κατάπτωση, μπορούμε να πούμε πως αυτή η γνώση μας κάνει και ηθικούς.

Η επιλογή των αρνητικών εννοιών στα ανωτέρω ζεύγη, μας καθιστά αυτόματα και ανήθικους, έστω και αν χρησιμοποιούμε για την κάλυψη των πράξεων μας τη νομιμότητα.

Οδηγούμαστε σε μια τέτοια συμπεριφορά, όταν υπολανθάνει ή υποβόσκει το συμφέρον, το κέρδος, η αδιαφορία για το διπλανό μας, η αχόρταγη διάθεσή μας για άνοδο οικονομική ή πνευματική, αδιαφορώντας για τις συνέπειες, λιγότερο ή περισσότερο, καταστροφικές που επιφέρουμε στους άλλους ανθρώπους.

Θα αναρωτηθεί ίσως κανείς, πώς μπορεί να μεταδοθεί και να πραγματοποιηθεί στους νέους μια ηθική, που δεν βάζει σαν πρωταρχικό κανόνα το κέρδος, όταν όλοι ή οι περισσότεροι γύρω μας λειτουργούν έτσι;

Αρχικά, πρέπει να διευκρινιστεί ότι πράττει κανείς ηθικά όχι γιατί πράττουν και οι άλλοι γύρω του ηθικά, αλλά επειδή αισθάνεται και γνωρίζει ότι έτσι επιτυγχάνει την ψυχική και πνευματική του ισορροπία.

Κατά δεύτερο και όχι ευκαταφρόνητο λόγο, όταν κανείς πράττει ηθικά, αισθάνεται μια εσωτερική ικανοποίηση, μια εσωτερική ευφορία, που τον οδηγεί σε μια αλυσιδωτή διαδικασία εγκεφαλικής, πνευματικής, ψυχικής ικανότητας και συμπεριφοράς, που έχει ως συνέπεια το πράττειν ηθικώς.

Το ότι έχω την δυνατότητα, ένστικτο, διαύγεια, εγώ, εσείς, εμείς να αναγνωρίζουμε το ανήθικο όταν, όπου, εφόσον συμβαίνει, σημαίνει πως διαθέτουμε και την ικανότητα να πράξουμε και το αντίθετο, δηλαδή το ηθικό.

Το περίφημο “ουδείς εκών κακός” του μεγάλου φιλοσόφου Σωκράτη, που συμπληρώθηκε από τον Πλάτωνα με το “αλλά και ουδείς εκών καλός”, μας δείχνει πως η βούληση και η θέλησή μας είναι αυτές που μας οδηγούν κάθε φορά στο πράττειν ηθικώς ή πράττειν μη ηθικώς.

Υπ’ αυτή και μόνο την έννοια μπορεί κανείς να πράττει ηθικά, χωρίς το κέρδος να είναι βασικός παράγοντας ηθικής πράξης.

Μια άλλη πτυχή της ηθικής είναι η ομορφιά, εσωτερική και εξωτερική, που παράγεται απ’ την ηθική πράξη.

Αυτό που ονομάζουμε «γοητεία» και που δεν έχει κατ' ανάγκην άμεση σχέση με την ομορφιά με την τρέχουσα έννοια, είναι η συνέπεια της επενέργειας πάνω στο σώμα (ιδιαίτερα πάνω στο πρόσωπο) του «εσωτερικού κάλλους», δηλαδή μιας ηθικής, ψυχολογικής και συμπεριφορικής κατάστασης, που «σημαίνεται» στο σώμα.

Άλλωστε, δεν υπάρχει «μέσα» χωρίς «έξω» και «έξω» χωρίς «μέσα», κι αυτός είναι ο λόγος που μια αισθητική αντιμετώπιση των προβλημάτων της ηθικής μάς υποχρεώνει να ξανααποκαταστήσουμε τη χαμένη αρχαιοελληνική συνάφεια ανάμεσα στο ήθος και το κάλλος: Το «καλόν» των αρχαίων Ελλήνων, που είναι έννοια αισθητική (και εξωτερική), και το «αγαθόν», που είναι έννοια ηθική (και

εσωτερική), αποτελούσαν αξεδιάλυτο δίπολο στο ηθικό σύστημα των προγόνων μας.

Η ηθική εσωτερική τακτοποίηση συνείδησης, σκέψης, πνεύματος και πράξης, επιφέρει κατά κανόνα και μια εξωτερική γαλήνη και ηρεμία, όχι μόνο στο πρόσωπο, αλλά και στις κινήσεις μας.

Η ηθική δεν είναι ένα θέμα προς φιλολογική διερεύνηση, αλλά κυρίως πράξη, δηλαδή τρόπος σκέψης και ζωής. Είναι υπόθεση όλων μας, μα κυρίως του καθενός μας χωριστά. Η υποχωρητική σκέψη “τι να κάνω εγώ μόνος μου όταν όλοι οι άλλοι παρανομούν” είναι λάθος και μάλλον βολική.

Η βολικότητα αυτής της σκέψης βρίσκεται στο γεγονός ότι θέλοντας να πιστεύουμε ότι είμαστε μόνοι μας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως “ένας κούκος δεν φέρνει την άνοιξη”.

Προτείνω, λοιπόν, να είμαι ηθικός, ανεξάρτητα απ’ το αν και ο διπλανός μου είναι. Η πιθανότητα να βρω μέσα στους διπλανούς μου και άλλον ηθικό δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητη.

Η ηθική σκέψη μπορεί να λειτουργήσει σαν “κολλητική ασθένεια”, που όμως τα αποτελέσματα της μόνο καλά μπορούν να είναι. Η σκέψη ότι μπορώ κάθε μέρα, μα κάθε μέρα, να γίνομαι καλύτερος, μπορεί να δώσει το στίγμα της κατεύθυνσης της πρότασης μου.

Δεν είναι μια πρόταση που δεν έχει σκεφτεί κανείς άλλος πιο πριν, μα είναι καιρός να περάσουμε απ’ το χώρο της σκέψης στο χώρο της πράξης. Από λόγια, σκέψεις και ιδέες χορτάσαμε. Τώρα είναι η ώρα της πράξης και της ανάπτυξης της ηθικής αγωγής, όσο ποτέ άλλοτε.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Εξετάζοντας την ερμηνεία της λέξης εκπαιδευτικός, γίνεται αντιληπτό ότι είναι αυτός που ως έργο του έχει την εκπαίδευση των νέων. Αυτή η εκπαίδευση, τουλάχιστον, στο πλαίσιο του σχολείου, δε φαίνεται να αποτελεί μια απλή διαδικασία. Αυτό γίνεται αντιληπτό εξετάζοντας την ερμηνεία της λέξης εκπαίδευση: Εκπαίδευση: η προσπάθεια της ενήλικης γενιάς να επιδράσει στην ανήλικη με την πνευματική, ηθική και σωματική αγωγή σύμφωνα με ορισμένο σχέδιο και για ορισμένο σκοπό, διαπαιδαγώγηση». Η παραπάνω ερμηνεία μας παραπέμπει σε ένα πολύπλοκο έργο που καλείται να επιτελέσει ο εκπαιδευτικός στο σχολείο.

Αυτή η πολυπλοκότητα, από την οποία διακρίνεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σχολείο, φαίνεται και στα προτεινόμενα αναλυτικά προγράμματα σπουδών για το κάθε μάθημα, που προτείνονται από το Υπουργείο Παιδείας.

Μεταξύ άλλων, ένας από τους ρόλους που έχει αναθέσει το σχολείο στον

εκπαιδευτικό να επιτελέσει στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, είναι και η ηθική εκπαίδευση των παιδιών. Στη βιβλιογραφία, συχνά, υπογραμμίζεται ότι η γνώση και οι δεξιότητες των εκπαιδευτικών είναι παράγοντες που επηρεάζουν αρκετά έντονα τη μάθηση και την ηθική ανάπτυξη των μαθητών. Υποστηρίχθηκε, μάλιστα ότι «οι ηθικές διαστάσεις της επαγγελματικής πρακτικής των δασκάλων επηρεάζουν, αναπόφευκτα, το σύνολο της ηθικής και του ηθικού κλίματος στα σχολεία»

Σήμερα, οι γονείς εμπιστεύονται, ακόμη, τα παιδιά τους στους εκπαιδευτικούς, επειδή θεωρούν ότι αυτοί συμπεριφέρονται ηθικά στην τάξη, μεταβιβάζουν τις αξίες που είναι αποδεκτές από την κοινωνία και χρησιμεύουν ως ηθικά πρότυπα για τους μαθητές τους.

Σε κάθε περίπτωση, κεντρικό πρόσωπο στις διαδικασίες που ακολουθούνται στο σχολικό περιβάλλον για την ηθική ανάπτυξη των μαθητών αποτελεί ο εκπαιδευτικός.

Σήμερα, μάλιστα, που στα σχολεία παρατηρείται μια πτώση της ηθικής και των ηθικών προτύπων, η σημασία του ρόλου του εκπαιδευτικού ως ένας παράγοντας επίδρασης της ηθικής ανάπτυξης των μαθητών γίνεται εντονότερη.

Ο Νομπελίστας μας ποιητής Γ. Σεφέρης έλεγε: "Τα γράμματα είναι από τις πιο ευγενικές ασκήσεις κι από τους πιο υψηλούς πόθους του ανθρώπου. Η παιδεία είναι ο κυβερνήτης του βίου. Κι επειδή οι αρχές αυτές είναι αληθινές, πρέπει να μην ξεχνούμε πως υπάρχει μια καλή παιδεία εκείνη που ελευθερώνει και βοηθά τον άνθρωπο να ολοκληρωθεί σύμφωνα με τον εαυτό του και μια κακή παιδεία εκείνη που διαστρέφει και αποστεγνώνει και είναι μια βιομηχανία που παράγει τους ψευτομορφωμένους και τους νεόπλουτους της μάθησης, που έχουν την ίδια κίβδηλη ευγένεια με τους νεόπλουτους του χρήματος".

Κι αν σήμερα επερίσσευσαν οι νεόπλουτοι του χρήματος και της μάθησης, αυτοί που συνάζουν γνώσεις με αποκλειστική φροντίδα την προαγωγή και το εισόδημα, εντούτοις υπάρχουν ακόμη άνθρωποι με καλή και αληθινή παιδεία, δε σταμάτησε ποτέ ο μικρός κι ευλογημένος αυτός τόπος να αναδεικνύει πνεύματα φωτοβόλα.

Δυστυχώς, η παιδεία μας σήμερα, εγκατέλειψε την ψυχή του παιδιού και στράφηκε στον εγκέφαλο του. "Παιδεία εστί ου την υδρία πληρώσαι, αλλά ανάψαι αυτήν" έλεγε ο Πλάτωνας. Γεμίζουμε το κεφάλι του παιδιού με γνώσεις και αφήνουμε σβησμένη την ψυχή του.

"Είναι καλός μαθητής;" ρωτούν αγωνιωδώς οι γονείς, αδιαφορώντας πολλές φορές για τη συμπεριφορά του, τη διαγωγή του.

Έτσι, αντί να ανατρέφουμε αητούς, θαλασσοπούλια που θα βγαίνουν ψηλά για να ελέγχουν το πέλαγος, εμείς ταΐζουμε παπαγάλους σε χρυσό κλουβί.

Με την παιδεία κερδίζεται η μεγαλύτερη αρετή, η ελευθερία. "Ου φύσει, (όχι από

την φύση), αλλά μαθήσει (με την μάθηση) καλοί καγαθοί γίνονται". Ελεύθερο άνθρωπο δίδαξαν οι Τρεις Ιεράρχες.

Η ελευθερία λέξη που παράγεται από τον μέλλοντα του ρήματος έρχομαι, το ελεύσομαι, είναι αυτή που θα έρθει, «κάστρο είναι και το παίρνεις με το σπαθί σου», λέει ο Καζαντζάκης,

Η μικρή μας πατρίδα, "ουδέν της οποίας είναι γλυκύτερον" όπως λέει ο Χρυσόστομος, θέλει μαθητές παιδευμένους, που θα συλλογίζονται ελεύθερα και καλά, κατά τον Ρήγα Φεραίο, θέλει η πατρίδα μας "η κοινή μήτηρ πάντων" όπως λέει ο Αγ. Βασίλειος δασκάλους, μάλλον διδασκάλους, που να δίδουν το καλόν, όπως λέει η λέξη. Οι δάσκαλοι σε αντίθεση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους που δίνουν ό,τι έχουν, δίνουν ό,τι είναι.

Όταν μπήκαμε στην ΕΟΚ το 1979 η γαλλική εφ. "ΛΕ ΜΟΝΤ" έγραψε "καλωσορίζουμε την χώρα της Φιλοκαλίας, την χώρα του Βασιλείου, του Γρηγορίου, του Χρυσοστόμου". Αυτόν τον τύπο ανθρώπου περίμενε η Ευρώπη, αυτόν- κακά τα ψέμματα-περιμένει και σήμερα από μας, όχι τον άπληστο καταναλωτή ή τον κουτοπόνηρο καταφερτζή, αλλά τον φιλόκαλο άνθρωπο, τον φίλο του καλού, τον άνθρωπο, που όπως έλεγε ο Χρυσόστομος, είναι πλούσιος όχι γιατί έχει πολλά, αλλά γιατί δεν έχει ανάγκη από τίποτε».

Μετά το πέρας της ομιλίας, ακολούθησε ενδιαφέρουσα συζήτηση, με ερωτήσεις, που έθεσαν οι παριστάμενοι.

Η εκδήλωση έκλεισε με τις ευχαριστίες που εξέφρασε εκ μέρους των Εκπαιδευτικών, ο Διευθυντής του Δημ. Σχολείου Άνω Μεράς, κ. Ευστράτιος Βλουτής.

IMAGES/NEWS/2012/myk_152teachers